

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ**

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ, ПСИХОЛОГІЇ, ПІДГОТОВКИ
ФАХІВЦІВ ВИЩОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ**

**ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ
ІНСТИТУТ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ
ІНСТИТУТ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ І ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ**

**СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІННОВАЦІЙНІ
МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ В ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ:
МЕТОДОЛОГІЯ, ТЕОРІЯ, ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ**

Збірник наукових праць

Випуск сорок восьмий

**Київ – Вінниця
2017**

Рекомендовано до друку вченою радою Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України (протокол № 3 від 22 березня 2017 р.), вченою радою Інституту професійно-технічної освіти НАПН України (протокол № 3 від 30 березня 2017 р.), вченою радою Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України (протокол № 3 від 30 березня 2017 р.) і вченою радою Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (протокол № 3 від 22 березня 2017 р.).

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Гуревич Роман Семенович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, Навчально-науковий інститут педагогіки, психології, підготовки фахівців вищої кваліфікації, директор, (головний редактор).

Коломієць Алла Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, проректор з наукової роботи, (заступник головного редактора).

Шевченко Людмила Станіславівна – кандидат педагогічних наук, доцент, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, кафедра інформаційних та інноваційних технологій в освіті (відповідальний секретар).

Ничкало Нелля Григорівна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України, академік-секретар.

Биков Валерій Юхимович – доктор технічних наук, професор, дійсний член НАПН України, Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, директор.

Лук'янова Лариса Борисівна – доктор педагогічних наук, професор, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, директор.

Радкевич Валентина Олександрівна – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, директор.

Козяр Михайло Миколайович – доктор педагогічних наук, професор, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, ректор.

Лазаренко Наталія Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, ректор.

Акімова Ольга Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, кафедра педагогіки, завідувач.

Гомонюк Олена Михайлівна – доктор педагогічних наук, професор, Хмельницький національний університет, кафедра практичної психології та педагогіки.

Ковтонюк Мар'яна Михайлівна – доктор педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, кафедра математики та інформатики, завідувач.

Матяш Ольга Іванівна – доктор педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, кафедра алгебри і методик навчання математики, професор.

Паламарчук Ольга Миколаївна – доктор психологічних наук, доцент, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, кафедра психології, завідувач.

Тарасенко Галина Сергіївна – доктор педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, кафедра дошкільної і педагогічної освіти, завідувач.

Шахов Володимир Іванович – доктор педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, кафедра психології, професор.

Кадемія Майя Юхимівна – кандидат педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, кафедра інформаційних та інноваційних технологій в освіті, завідувач.

Гуревич Ірина – професор, PhD, технічний університет м. Дармштадт, Інститут перероблення знань, директор (ФРН).

Беженар Олія Петрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, установа освіти «Вітебський державний університет імені М.П. Машерова», художньо-графічний факультет, декан (Білорусь).

Ляска Євгенія Івона – доктор педагогічних наук габілітований, професор звичайний, Жешувський університет, вища школа педагогічна в Мисловицях (республіка Польща).

Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців:

С 95 методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. – Випуск 48 / редкол. – Київ-Вінниця: ФОП Тарнашинський О.В., 2017. – 214 с.

У збірнику наукових праць відомі дослідники, педагоги-практики середніх загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних навчальних закладів, працівники коледжів і вищих навчальних закладів висвітлюють теоретичні й прикладні аспекти впровадження сучасних інформаційних технологій та інноваційних методик навчання у підготовку кваліфікованих робітників, молодших спеціалістів, бакалаврів, спеціалістів і магістрів. Для науковців і педагогів-практиків загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних та вищих навчальних закладів, коледжів, працівників інститутів післядипломної педагогічної освіти. Статті збірника подано в авторській редакції.

Рецензенти:

Н.М. Бідюк, доктор педагогічних наук, професор (Хмельницький національний університет);

О.М. Коберник, доктор педагогічних наук, професор (Уманський державний педагогічний університет імені П. Тичини);

В.А. Петрук, доктор педагогічних наук, професор (Вінницький національний технічний університет);

М.І. Лазарев, доктор педагогічних наук, професор (Харківська інженерно-педагогічна академія);

В.Г. Хоменко, доктор педагогічних наук, професор (Бердянський державний педагогічний університет).

4. Подмазин С. И. Личностно-ориентированное образование: социально-философское исследование / Сергей Иванович Подмазин. – Запорожье: Просвіта, 2000. – 250 с.
5. Сериков В. В. Образование и личность. Теория и практика проектирования педагогических систем / Владислав Владиславович Сериков. – М.: Логос, 1999. – 272 с.
6. Чобітько М. Г. Технології особистісно орієнтованої освіти: навч.-метод. посібник / Микола Григорович Чобітько. – К.: Ніка-Центр, 2005. – 88 с.
7. Якиманская И. С. Технология личностно-ориентированного образования / Ираида Сергеевна Якиманская. – М: Сентябрь, 2000. – 175 с.

УДК 378

А.Я. Цюприк, Львів, Україна / A. Tsyuprik, Lviv, Ukraine
e-mail: tsarob@ukr.net

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У КОНТЕКСТІ ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ

Анотація. У статті обґрунтовано теоретичні засади самостійної роботи студентів у контексті діяльнісного підходу. Проаналізовано основні засади теорії діяльності та показано доцільність використання діяльнісного підходу як теоретичної основи самостійної роботи студентів. Виявлено сутність діяльнісного змісту освіти, що полягає у розв'язанні суперечностей між предметним змістом і формою навчання та є методологічною базою для розроблення теоретичних положень самостійної діяльності у вищих навчальних закладах та містять такі компоненти як перетворюючі дії, акт звертання, акт уяви і рефлексію. Сформульовано теоретичні засади самостійної роботи студентів у контексті діяльнісного підходу, зокрема: координація зусиль викладачів різних дисциплін; практична спрямованість самостійної діяльності; реалізація самостійної функції навчальної діяльності, незалежно від типу навчального закладу; розширення потенційних можливостей розвитку студента; інтеграція навчальної інформації; формування здатності студентів застосовувати самостійно здобуті знання у професійній діяльності; формування професійних знань та вмінь, пов'язаних із використанням мисленнєвого апарату; характер і тип самостійної роботи залежать від того, в яких умовах відбувається процес самостійної діяльності; розробка варіативних підходів, залежно від спеціалізації майбутніх фахівців і забезпечення професійної спрямованості навчання.

Ключові слова: діяльність, діяльнісний підхід, самостійна робота, студенти вищого навчального закладу.

THE THEORETICAL BASIS OF STUDENTS' INDEPENDENT WORK IN THE CONTEXT OF THE ACTIVITY APPROACH

Annotation. In the paper the theoretical principles of independent work in the context of the activity approach are argued. The basis principles of the theory are analysed and the feasibility of using activity approach as a theoretical basis for independent work are showed. The essence of the activity of educational content is displayed. The main idea of which is to solve the contradictions between the substantive content and learning, where the methodological base for the development of theoretical positions of voluntary activities in higher educational institutions and include components such as transformative actions addressing act, an act of imagination and reflection. The theoretical basis of students' independent work in the context of the activity approach are made. Among them we can mention coordination of teachers of different subjects; the practical orientation to independent activity; the implementation of independent function of educational activity, the regardless of the educational institution; potential expansion of the student; integration of educational information; forming ability of students to apply their own knowledge in professional activity. Also we pay attention to another basis such as formation of professional knowledge and skills related to the use of mental apparatus; the nature and type of independent work, which depends on the conditions in which the process of self-employment, The development of variant approaches, depending on the specialization of future professionals and provide professional orientation training are also important.

Keywords: activity, activity approach, independent work, students of higher educational institution.

Вступ та постановка проблеми у загальному вигляді. Якість результатів дослідження розвитку педагогічної науки на межі ХХ-ХХІ століть, яке включає аналіз її змісту, структури, головних чинників, рушійних сил та результатів, залежить від застосованих засобів і методів пізнавальної діяльності, від методологічних засад дослідження: «рефлексія над засобами науково-пізнавальної діяльності, їх виявлення як норм, що свідомо використовуються цією діяльністю, є необхідною умовою обґрунтованості й об'єктивної оцінки теоретичного і практичного значення результатів дослідження, можливості їх порівняння з даними інших досліджень і доцільності їх подальшого використання» [1, с. 15].

Водночас, актуалізується проблема вдосконалення системи організації самостійної роботи студентів, яка б формувала здатність особистості до творчого саморозвитку, самоосвіти, самоактуалізації як підґрунтя інноваційної педагогічної чи науково-педагогічної діяльності. Зокрема, у навчальних планах вищих навчальних закладів розвинутих країн, частка самостійної роботи студентів становить до 70 %. Конкурентоспроможність знань студентів, їх мобільність, здатність швидко реагувати на зміни у суспільстві – основні складові успіху особистості. Сьогодні право на працю може гарантуватися людині лише за умови здобуття необхідних знань, а такі якісно нові знання людина набуває самостійно.

Сутність самостійної роботи та її особливості як певного виду навчальної діяльності розглядаються на основі діяльнісного підходу. При такому підході під час самостійної роботи студент з об'єкта навчання перетворюється в його суб'єкт. Організаційними елементами є умови і результати самостійної роботи.

Аналіз останніх досліджень і публікації з теми. Аналіз психолого-педагогічної та методичної літератури дозволяє зробити висновок про значний інтерес вітчизняних і зарубіжних дослідників до проблеми самостійної роботи студентів (Г. Адамів, В. Буринський, Л. Головка, С. Заскалета, С. Кустовський, Л. Онучак, В. Паламарчук, Г. Романова Н. Сидорчук, М. Солдатенко, І. Шимко, О. Малихін, О. Коновал, М. Ігнат'єва, В. Давидов, Л. Буєва, Г. Атанов та ін.). Водночас, теоретичні засади самостійної роботи студентів у контексті діяльнісного підходу не були предметом спеціального дослідження, що і зумовило вибір теми пропонованої статті.

Метою статті є обґрунтування теоретичних засад самостійної роботи студентів у контексті діяльнісного підходу.

Виклад основного матеріалу. Нові концептуальні підходи до організації самостійної роботи ґрунтуються на гуманістичній парадигмі, яка окреслює своїм головним орієнтиром формування цілісної особистості майбутнього педагога в процесі його саморозвитку [8]. Ця робота повинна організовуватися на засадах системного, аксіологічного та синергетичного підходів, які складають теоретико-методологічне ядро системи сучасних концептуальних підходів до організації самоосвітньої діяльності студента.

Діяльність розглядається як форма активного ставлення людини до оточуючого світу; вмотивована сукупність закономірно пов'язаних між собою поведінкових актів і послідовно здійснюваних дій, спрямованих на виконання певних завдань, на досягнення тих чи інших соціально значущих цілей. Наука про діяльність має об'єктом свого вивчення не лише структури практичної діяльності, але і будь-які надбудови над ними, у тому числі і саму методологічну діяльність зі всіма її можливими підрозділами, тому вона є «мегаметодологічною дисципліною, яка замикає всю структуру діяльності ззовні».

Іншими словами, теорія діяльності є основою підставою методології» [12, с. 64]. Знання з теорії діяльності дозволяють: прогнозувати можливі структури діяльності кожного етапу майбутнього розвитку; порівнювати наявні стани з тими, які необхідні для досягнення тих або інших цілей; виявляти характер необхідних дій на структури діяльності, щоб, виходячи з наявного стану діяльності, досягти мети.

Загалом, за основу діяльності приймають структури трудового акту: суб'єкт, предмет, засоби (знаряддя діяльності). Їх сукупність складає початкову «клітинку» системного аналізу людської діяльності, що володіє «всіма ознаками системної цілісності, оскільки зміна одного з компонентів системи веде до зміни всіх інших, а також інтеграційних властивостей цілого» [3, с. 77]. Цілісна система має містити елементи, спільні для всіх видів діяльності [4, с. 43]: суб'єкт, предмет, засіб, процедура, зовнішні умови, продукт, причому предмет діяльності є її майбутнім продуктом. Такі структурні складові, як мета, мотив тощо не вважаються самостійними, а відносяться до певного структурного моменту діяльності.

Діяльність також розуміють як «активність людини, що виявляється у процесі її взаємодії з навколишнім світом і полягає у вирішенні життєво важливих завдань, що визначають існування і розвиток людини» [2, с. 86]. З цих позицій спосіб діяльності забезпечує розвиток діяльнісних здібностей особистості, що дозволяють їй самостійно будувати, перетворювати власну життєдіяльність, бути її суб'єктом, включатися в існуючі і створювати нові види діяльності і форми спілкування [7, с. 65].

Згідно з уявленнями О. Леонтьєва, до структури діяльності входять такі компоненти: потреби, мотиви, задачі, дії та операції.

Причому діяльність містить три мікроструктурні блоки: власне діяльність (процес, що відповідає її мотиву); дія, що відповідає якій-небудь з її цілей; операція, характер якої відповідає умовам здійснення цієї діяльності [9, с. 212]. О. Леонтьєв також використовував поняття, що відображає одну з найважливіших підструктур діяльнісного процесу – «фаза діяльності», яка фіксує факт, що діяльність містить групи актів, кожна з яких спрямована на вирішення конкретної підцілі: забезпечення певної умови виконання основної ланки діяльності або на реалізацію саме цієї ланки («фаза підготовки» і «фаза здійснення» діяльності).

Поняття діяльності, збагачене поняттям функціонального компоненту, відображає генетичні зв'язки всередині деякої групи діяльнісних актів, і його введення продиктоване вимогою системного підходу при аналізі діяльності. Конкретна діяльність розглядається не лише як система, що складається з низки підсистем, але і одночасно як підсистема деякого більш широкого діяльнісного утворення [4, с. 99]. Функціональні *компоненти діяльності* трактуються як її підсистеми.

Викладене вище є основою для використання діяльнісного підходу як теоретичної основи самостійної роботи студентів.

Діяльнісний підхід на сучасному етапі широко використовується у вищих навчальних закладах, оскільки йде переорієнтація із фахівця, що отримав знання на все життя, на фахівця, що буде вчитися протягом усього життя. Під час навчання створюються умови, коли студент повинен навчитися вчитися сам. У робочих навчальних програмах виділяється підрозділ «Самостійна позааудиторна робота студентів», в якому зазначається завчасно обґрунтовані назва тем, їх зміст, передбачаються різноманітні форми завдань, спосіб їх виконання, подається

перелік літератури, передбачається користування Інтернет, зазначається форма презентації результату самостійної діяльності.

Цей підхід основою педагогічного процесу визначає діяльність, яка ґрунтується на поєднанні свідомості з поведінкою. Б. Гершунський пропонує шлях від суб'єктивно нового знання до об'єктивно нового знання через процес проблемно організованої освіти [5, с. 539]. Діяльнісний підхід задовольняє вимоги мети навчання, виходячи з положення, що основним критерієм досягнення мети навчання є вирішення студентами професійних завдань, а додатковими критеріями – актуалізація знань, насамперед, загальної структури змісту навчальної дисципліни, а також усвідомлення й обґрунтування своїх варіантів вирішення завдань. Загалом, діяльнісний підхід до навчання заснований на принциповому положенні про те, що психіка людини нерозривно пов'язана з її діяльністю і діяльністю зумовлена.

Сутність діяльнісного змісту освіти полягає у розв'язанні суперечностей між предметним змістом і формою навчання. Освоєння системи наукових знань про світ на основі принципу сходження від абстрактного до конкретного вимагає формування не тільки теоретичного мислення, але і головним чином теоретичної свідомості; оволодіння діяльнісним змістом приводить до зміни студента як суб'єкта діяльності, а елементарною одиницею діяльнісного змісту навчання є спосіб (принцип) діяльності [7, с. 65]. Головними функціями такого змісту є: теоретична, розвиваюча та творчого перетворення суб'єкта діяльності.

Новий зміст виступає як індивідуальна техніка мислення й універсального способу діяльності з одержанням і використанню знань. В. Давидов, розкриваючи зміст феномена «клітинка діяльності», вважає за необхідне включення таких компонентів, як перетворюючі дії, акт звертання, акт уяви і рефлексію [6]. Якщо коротко викласти зміст феномена «клітинка діяльності», то він містить п'ять основних технологічних елементів: звертання окремих індивідів до колективного здійснення навчальної діяльності; усвідомлення студентом можливості підтримки і допомоги з боку інших; побудова ідеального плану, який спирається на рефлексію, спрямовану на самого себе і свої дії усередині колективної діяльності; розвиток уяви, завдяки якій реалізується можливість роботи студента усередині колективу, а також використання її як засобу для поєднання ідеальних планів в загальний, колективний; постановка цілей колективної діяльності студентом й усвідомлення відповідальності перед іншими і собою за цю ініціативу.

З цих позицій «поняття як спосіб діяльності» забезпечує розвиток діяльнісних здібностей особистості, що дозволяють їй самостійно будувати, перетворювати власну життєдіяльність, бути її справжнім суб'єктом, включатися в існуючі і творити нові види діяльності і форми спілкування [7]. Цінність діяльнісного змісту полягає в тому, що він має властивість переносу практично в будь-яку освітню галузь чи навчальний курс.

В. Тюріна дослідила проблему формування пізнавальної самостійності студентів – інтегративної якості особистості, яка характеризується готовністю бачити й вирішувати власними силами на основі вольового зусилля пізнавальні завдання. У структурі пізнавальної самостійності вона виділила мотиваційний (пізнавальні потреби, мотиви, інтереси, установки), орієнтаційний (здатність та вміння ставити та приймати мету, планувати й прогнозувати свою діяльність щодо досягнення цієї мети), змістово-операційний (система провідних знань і способів діяльності, які дозволяють отримувати ці знання), енергетичний (здатність бути уважним, докладати вольові зусилля для подолання інтелектуальних утруднень, емоції та почуття, що супроводжують діяльність) та оцінний (здатність адекватно оцінювати свою діяльність на всіх її етапах) компоненти [11, с. 335-336].

Етапами формування пізнавальної самостійності є залучення їх за допомогою різних засобів до самостійної пізнавальної діяльності репродуктивного, частково пошукового та творчого характеру. Залежно від характеру пізнавальної діяльності виділяють репродуктивний, реконструктивно-варіативний та творчий рівні пізнавальної самостійності й пов'язує їх зі ставленням до навчання, з прагненням проникнути в сутність явищ, умінням визначати й формулювати пізнавальну мету діяльності, мобілізацією морально-вольових зусиль, спрямованих на досягнення мети діяльності, оволодінням базовими знаннями і способами пізнавальної діяльності тощо.

О. Малихін, досліджуючи самостійну навчальну діяльність студентів вищих навчальних закладів [10], зазначає, що самостійність у навчанні на даному етапі розвитку суспільства й цивілізації набуває дещо іншої значущості й розуміння. На основі методологічного аналізу провідних положень він чітко розмежував поняття **самостійної навчальної діяльності** (специфічний різновид навчальної діяльності, з одного боку, й діяльності взагалі, з іншого – до структури якої належить сукупність навчальних дій, які здійснюються студентом самостійно, а також компоненти діяльності, які спрямовані на виконання самостійної роботи з кожної навчальної дисципліни) та **самостійної роботи** (один із різновидів пізнавальної діяльності суб'єктів навчання, спрямованої на загальноосвітню та спеціальну підготовку студентів і керовану викладачем, структура якої може бути представлена як ідентична структурі будь-якої педагогічної системи, до якої входять цілі навчання, зміст навчання, процес навчання).

Діяльнісний підхід передбачає володіння різними прийомами організації діяльності студентів індивідуальну, парну та групову роботу, виконання дослідницьких проектів, рольові ігри, оброблення різних джерел інформації, проведення занять-семініарів, колоквиумів, участь у студентських конференціях тощо.

Висновки. Таким чином, за умов посилення інформатизації освіти та функціонування Інтернету, на межі ХХ-ХХІ століття відбуваються якісні зміни, що вимагають актуалізації принципово нових підходів до самостійної

діяльності. Це зумовлює необхідність формулювання теоретичних засад самостійної роботи студентів у контексті діяльнісного підходу, зокрема: координація зусиль викладачів різних дисциплін; практична спрямованість самостійної діяльності; реалізація самостійної функції навчальної діяльності, незалежно від типу навчального закладу; розширення потенційних можливостей розвитку студента; інтеграція навчальної інформації; формування здатності студентів застосовувати самостійно здобуті знання у професійній діяльності; формування професійних знань та вмінь, пов'язаних із використанням мисленнєвого апарату; характер і тип самостійної роботи залежать від того, в яких умовах відбувається процес самостійної діяльності; розробка варіативних підходів, залежно від спеціалізації майбутніх фахівців і забезпечення професійної спрямованості навчання. До подальших напрямів дослідження відносимо обґрунтування методологічних засад самостійної діяльності студентів у контексті її історичного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Адаменко О. В. Розвиток педагогічної науки в Україні в другій половині ХХ століття (1950-2000 рр.) [Текст] : дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : спец. 13.00.01 / Адаменко Олена Вікторівна. – Луганськ, 2006. – 613 с.
2. Атанов Г. Обґрунтування та сутність діяльнісного підходу до навчання [Текст] / Геннадій Атанов // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2002. – № 3. – С. 85-94.
3. Буева Л. П. Человек, деятельность, общение [Текст] / Людмила Пантелеевна Буева. – М. : Мысль, 1978. – 216 с.
4. Габай Т. В. Педагогическая психология [Текст] : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Татьяна Васильевна Габай. — М. : Академия, 2003. – 240 с.
5. Гершунский Б. С. Философия образования XXI века (в поисках практико-ориентированных образовательных концепций) [Текст] : учеб. пособие для студ. высш. и средних пед. учеб. заведений / Борис Семенович Гершунский. – М. : Совершенство, 1998. – 564 с.
6. Давыдов В. В. Новый подход к пониманию структуры и содержания деятельности [Текст] / В. В. Давыдов // Вопросы психологии. – 2003. – № 2. – С. 42-42.
7. Игнатъева М. Деятельностное содержание образования: современная дискуссия [Текст] / М. Игнатъева // Высшее образование в России. – 2003. – № 5. – С. 64-73.
8. Коновал О. А. Теоретико-методологічні підходи до організації самостійної роботи студентів [Текст] / О. А. Коновал, Т. І. Туркот // Педагогічний альманах : зб. наук. праць / Комун. вищ. навч. закл. «Херсон. акад. неперерв. освіти» Херсон. облради. — Херсон : Херсон. акад. неперерв. освіти, 2013. – Вип. 19. – С. 88-95.
9. Леонтьев А. Н. Избранные психологические произведения [Текст] : в 2-х т. / Алексей Николаевич Леонтьев. – М. : Педагогика, 1983. – Т. 1. – 320 с.
10. Малихин О. В. Організація самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів: теоретико-методологічний аспект [Текст] : монографія / Олександр Володимирович Малихин. — Кривий Ріг : Видавничий дім, 2009. – 307 с.
11. Тюрина В. А. Формирование познавательной самостоятельности учащихся общеобразовательной школы [Текст] : дисс. на соискание ученой степени д-ра пед. наук : спец. 13.00.01 / Тюрина Валентина Александровна. – Х., 1994. – 498 с.
12. Щедровицкий Г. Методология и теория деятельности [Текст] / Г. Щедровицкий // Педагогика и логика : сборник [трудов] / Г. Щедровицкий, В. Розин и др. – М. : КАСТАЛЬ, 1993. – С. 64-65.

УДК 37.091.33:004.77

І.Ю. Шахіна, Вінниця, Україна / I. Shahina, Vinnytsia, Ukraine
Р.П. Медведєв, Вінниця, Україна / R. Medvedev Vinnytsia, Ukraine
e-mail: rom.shahin@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ТА ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА

Анотація. У статті висвітлено питання використання соціальних мереж в організації навчального процесу та професійній діяльності педагога. Встановлено відмінність у визначенні терміну «соціальна мережа» в галузі інформаційних технологій та в галузі соціології. Констатовано феномен успіху соціальних мереж, який полягає в «інтернетизації» суспільства. Виділено переваги та недоліки їх використання в навчально-виховному процесі. Висвітлено, що навчаючись у соціальних мережах, студенти освоюють сучасні навички оволодіння засобами і способами комунікації та пошук-аналіз інформації. Відзначено основні моменти, на які має звернути увагу педагог, щоб правильно організувати навчання в соціальних мережах. Зазначено, що важливою перевагою соціальних мереж є здатність устанавлювати дистанційний синхронний або майже синхронний зворотний зв'язок – отримувати відгуки на свої повідомлення, коментарі, запити, взаємодіяти зі студентами, колегами, освітніми структурами тощо. Виокремлено можливості створення в соціальних мережах віртуальних співтовариств, які доцільно розглядати як «віртуальні майданчики» для накопичення, формалізації неявного знання, що розширює можливості соціальних мереж в контексті управління знаннями. Розглянуто особливості використання в навчальному процесі найпопулярніших соціальних мереж («ВКонтакте», Facebook), засобів миттєвого

Кучерак І.В. КУЛЬТУРОЛОГІЧНА ПАРАДИГМА ВИЩОЇ ОСВІТИ: ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ РОЗВИТКУ.....	149
Мартиненко І.О. ІДЕЇ АКТОРСЬКОЇ ТЕАТРАЛЬНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ.....	151
Найко Д.А. ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ З МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН.....	154
Папушина В.А. ВИВЧЕННЯ СТАНУ СФОРМОВАНOSTІ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТСТВА В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ЛІТЕРАТУРИ.....	160
Покаместова Н.Д., Уманець В.О. МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДИК У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ВНЗ.....	164
Поливана А.С. ОГЛЯД ПРОВІДНИХ ТЕНДЕНЦІЙ ВИХОВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТ.....	168
Скорюкова Я.Г., Собчук Н.В., Слободянюк О.В., Гречанюк М.С. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ E-LEARNING SERVER 3000 У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ГРАФІЧНИХ ДИСЦИПЛІН.....	171
Тарасенко Г.С. МОНІТОРИНГ ХУДОЖНЬО-ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У КОНТЕКСТІ УСВІДОМЛЕННЯ НИМИ АКсіОЛОГІЧНИХ ДОМІНАНТ ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	176
Ткаченко В.В. ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ОСНОВАМ МАСОВИХ КОМУНІКАЦІЙ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІОЛОГІЯ».....	180
Цюприк А.Я. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У КОНТЕКСТІ ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ	184
Шахіна І.Ю., Медведєв Р.П. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ТА ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА.....	187
Шевчук О.Ф. НАСКРІЗНИЙ ЕЛЕКТРОННИЙ ПОСІБНИК ФАХОВОГО СПРЯМУВАННЯ: ПЕРЕВАГИ ТА ОСОБЛИВОСТІ.....	192
Швець О.А., Макар З.Ю. АСПЕКТИ ДИЗАЙН-ОСВІТИ У ФІНЛЯНДІЇ.....	194
Яровенко А.Г. ОБ'ЄКТНО ЗОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ТЕКСТОВИХ РЕДАКТОРІВ.....	197
Зарічна О.В., Мельник Л.В., Літвінова А.М. INCORPORATING VIDEO CONTENT IN THE ESL CLASSROOM: LEARNING STRATEGIES AND CONCEPTUAL SIDELINES.....	201
Дзигаленко Л.М. ДЕФІНІЦІЯ ПОНЯТТЯ «ФАХОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ» УЧИТЕЛЯ ТЕХНОЛОГІЙ У НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ.....	204
Наші автори	210

Наукове видання

**СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ В ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ:
МЕТОДОЛОГІЯ, ТЕОРІЯ, ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ**

Збірник наукових праць

С 95 Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. – Випуск 48 / редкол. – Київ-Вінниця: ФОП Тарнашинський О.В., 2017. – 214 с.

Відповідальний за випуск	Р.С. Гуревич
Оригінал-макет	В.П. Король
Технічний редактор	Т.Ц. Король
Комп'ютерний набір	Л.А. Любарська
Дизайн обкладинки	Д.М. Луп'як

Збірник наукових праць включено до наукометричних баз:
Google Scholar, Україніка наукова

Збірник наукових праць «Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми» включено до переліку наукових фахових видань України у галузі «Педагогічні науки» (наказ Міністерства освіти і науки України № 1328 від 21 грудня 2015 року).

**Засновник Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського**

Офіційна веб-сторінка журналу:
<http://vspu.edu.ua/faculty/imad/sc.php>

**Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації –
серія КВ № 8417. Видане 06.02.2004 р.**

Підписано до друку 30 березня 2017 р.
Формат 60x84/8.
Папір офсетний. Друк різнографічний.
Гарнітура Calibri. Ум. др. арк. 9,8
Наклад 100 прим.

Відруковано з готових діапозитивів на
ФОП Тарнашинський О.В.
м. Вінниця, вул. Примакова, 1